

ภูมิหลัง

การศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ เนื่องจากการศึกษาเป็นผลรวมของประสบการณ์ทั้งหลายที่บุคคลหรือกลุ่มคนได้เรียนรู้ การศึกษาช่วยให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาเป็นกระบวนการสร้างความเจริญเติบโตของงาน (Process of Growth) ดังนั้นเมื่อเราจะเริ่มพัฒนาชุมชนใดเราจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญแก่การศึกษาเป็นอันดับแรก (ชนิตา รักษ์พลเมือง. 2532 : 127) จะเห็นว่าการศึกษามีส่วนสัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศอย่างใกล้ชิด เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ จนเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าประเทศใดก็ตามที่มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและสนองตอบต่อทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศแล้ว ประเทศนั้นก็จะประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาทุกด้าน

การที่จะให้สมาชิกส่วนใหญ่ของสังคมมีโอกาสดำเนินการศึกษามากขึ้นเพียงใดหรือสูงขึ้นเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับโอกาสทางการศึกษาของสมาชิกในสังคมนั้น การจัดการศึกษาให้ประชาชนอย่างทั่วถึงและเพียงพอ จะช่วยให้ประชาชนสามารถปรับตัวและพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับเพียง 6 ปี และมีอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนเพียงร้อยละ 50.87 จึงมีเด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วไม่ได้เรียนต่ออีกประมาณร้อยละ 49.13 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533 : 126) ในขณะที่สภาพเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทยได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าด้านวิชาการ เทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนชาวไทยอย่างค่อนเนื่อง รวมทั้งแนวโน้ม

ของสังคมกำลังพัฒนาไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้น วิถีชีวิตในสังคมเปิดกว้าง จึงจำเป็นต้องพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้น เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญระดับหนึ่ง เนื่องจาก เป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนวัยประมาณ 12-14 ปี ได้เลือกเรียนกลุ่มวิชาการและกลุ่ม วิชาชีพตามความถนัดและความสนใจอย่างกว้างขวาง สามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพได้ ถือว่าเป็นการเพิ่มคุณภาพหรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ทรัพยากรมนุษย์ของ ประเทศให้สูงขึ้นอีกระดับหนึ่ง ผู้ที่จบการศึกษาในระดับนี้สามารถจะมีโอกาสในการประกอบอาชีพ การมีรายได้ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีโลกทัศน์ การมีคุณภาพชีวิต การมีความมั่นคงปลอดภัย ในชีวิต และการได้รับความยอมรับจากสังคมดีกว่าหรือมากกว่าผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (วิโรจน์ สารรัตนะ. 2534 : 6 - 10) เพื่อเป็นการพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้พื้นฐานของ ประชาชนให้สามารถพัฒนาชีวิตได้อย่างเหมาะสม สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดครอบคลุมอยู่ในทุกพื้นที่ของประเทศโดยความเห็นชอบของคณะ รัฐมนตรี จึงได้ดำเนินการขยายการศึกษาภาคบังคับเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี โดยประกาศในท้องที่ที่มีความ พร้อมเป็นปี ๆ ไป มีเป้าหมายให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ภายในปีการศึกษา 2538 ดำเนินการจัดการ ศึกษาโดยใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของ กรมวิชาการ ซึ่ง พลเอกมานะ รัตนโกเศศ ที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น ให้สัมภาษณ์ว่าจะมีการใช้ชื่อเรียกการศึกษาภาคบังคับที่เพิ่มขึ้นอีก 3 ปีนี้ว่า ม.1 ม.2 และ ม.3 (ประถมศึกษา 9 ปี. 2533 : 41 - 47)

หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและการ ศึกษาต่อ ให้สามารถเลือกแนวทางที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนใน ฐานะเป็นพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะเลือกและตัดสินใจประกอบสัมมาชีพ ทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้ มีนิสัยในการปรับปรุงงาน ตนเองและสังคม เสริมสร้างอนามัยชุมชนและครองชีวิตโดย

คำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคม (กรมวิชาการ. 2533 ท : 1) ดังนั้น วิธีการวัดผลและการประเมินผลจึงต้องกำหนดให้สอดคล้องและครอบคลุมจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กล่าวคือ ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ ฉะนั้นในการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้พัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่นั้น ผู้ตรวจสอบจำเป็นต้องอยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียน และศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนมาโดยตลอด ส่วนการประเมินผลการเรียนจะต้องเลือกใช้เครื่องมือวัดให้ตรงตาม

จุดประสงค์ ผู้ที่ทำหน้าที่ได้ดีที่สุดคือ ครูผู้สอน (กรมวิชาการ. 2533 ก : 14) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนเป็นอย่างดี ซึ่งจะต้องมีทั้งการประเมินผลก่อนเรียน การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การประเมินผลรวมสรุปปลายภาคเรียน ตลอดจนสามารถเลือกใช้วิธีการประเมินผลได้ถูกต้องตรงกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน ทั้งยังต้องให้สัมพันธ์กับกระบวนการเรียนการสอนอีกด้วย

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดให้ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินผลการเรียน โดยได้รับความเห็นชอบจากกลุ่มโรงเรียน ประกอบกับคณะรัฐมนตรีมีมติให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นปีแรกเมื่อปีการศึกษา 2533 โดยใช้ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาที่มีอยู่แล้วในแต่ละโรงเรียนเป็นผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นด้วย ระเบียบนี้จึงเป็นของใหม่สำหรับครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ตลอดจนให้ทราบลักษณะการปฏิบัติ และความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ของครูผู้สอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งคาดว่าจะได้ข้อค้นพบและสารสนเทศอันเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ และปรับปรุงวิธีการปฏิบัติตามระเบียบนี้ของครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เนื่องจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เริ่มใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นปีแรก (ไม่นับรวมโรงเรียนในโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับที่เปิดสอนในปีการศึกษา 2533) ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงกำหนดความมุ่งหมายเพื่อ

1. ศึกษาความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เปรียบเทียบผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูผู้สอนในรายวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติและความคิดเห็นของครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งคาดว่าจะมีประโยชน์ดังนี้

1. เพื่อจะได้ทราบระดับความรู้ความเข้าใจ วิธีการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูผู้สอน เพื่อการปรับปรุงระเบียบ และแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. เพื่อทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่มีต่อหลักการและการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน อันจะนำไปสู่การปรับปรุงระเบียบหรือเพิ่มเติมเนื้อหาสาระให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปฏิบัติ

3. เพื่อเป็นสารสนเทศอันจะเป็นประโยชน์แก่ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พ.ศ. 2533 ของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่เข้าร่วมโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการขยายการศึกษาภาคบังคับเพื่อปวงชน) และเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2534 โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ สาระสำคัญเกี่ยวกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พ.ศ. 2533 ซึ่งมีทั้งสิ้น 6 หมวด แต่เลือกศึกษาเฉพาะหมวด 1 ว่าด้วยหลักการในการประเมินผลการเรียน หมวด 2 ว่าด้วยวิธีการประเมินผลการเรียน และหมวด 3 ว่าด้วยการตัดสินผลการเรียน

2. ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2534 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 7 จำนวน 650 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2534

จำนวน 175 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มจากประชากรด้วยวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage Random Sampling)

4. ตัวแปร

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ รายวิชาที่ครูสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2534 ได้แก่ รายวิชา

4.1.1 คณิตศาสตร์

4.1.2 วิทยาศาสตร์

4.1.3 ภาษาไทย

4.1.4 สังคมศึกษา

4.1.5 ภาษาอังกฤษ

4.2 ตัวแปรตาม คือ ผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

4.2.2 การปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

4.2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนที่สอนรายวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2534 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 7

2. การติดตามผลการปฏิบัติตามระเบียบ หมายถึง ผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เฉพาะหมวด 1 ว่าด้วยหลักการในการประเมินผลการเรียน หมวด 2 ว่าด้วยวิธีการประเมินผลการเรียน และหมวด 3 ว่าด้วยการตัดสินผลการเรียน โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการในการประเมินผลการเรียน วิธีการประเมินผลการเรียน และการตัดสินผลการเรียนที่แสดงออกในรูปการตอบแบบทดสอบเกี่ยวกับระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

2.2 การปฏิบัติตามระเบียบ หมายถึง แนวทางหรือวิถีทางที่ครูผู้สอนใช้ในการปฏิบัติการประเมินผลการเรียนให้เป็นไปตามข้อกำหนดในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งเป็นลักษณะที่ตรวจสอบได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบ หมายถึง ความคิด ความรู้สึกของครูผู้สอนที่มีต่อระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ กัน ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ ดังนั้นจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยดังนี้

ครูผู้สอนที่สอนในรายวิชาต่างกัน มีผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) แตกต่างกันในด้านต่อไปนี้

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียน
2. การปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียน
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียน